

Regionstyrelsen

## Yttrande över betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)*

### Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

### Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningen lämnar 13 förslag.

Region Stockholm anser att ett reglerat samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder är viktigt för att säkerställa att dessa genomförs. Region Stockholm tillstyrker de förslag som stärker fastighetsägarnas förutsättningar att skydda sin verksamhet. Region Stockholm anser att regeringen bör ta fram riktlinjer för val av klimatscenarier och riskbedömning som ska kunna hjälpa beslutsfattare att prioritera mellan klimatanpassningsåtgärder. Vidare anser Region Stockholm att ett kommunalt samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder behövs men att det också behövs samverkan på regional och mellanregional nivå för att klimatanpassa samhället.

Avslutningsvis tillstyrker Region Stockholm förslaget att kommuner efter särskilt beslut, ska kunna ta ut avgifter från fastighetsägare som gynnas av gemensamma klimatanpassningsåtgärder för att skydda en angelägenhet av allmänt intresse.

### Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)* till Region Stockholm för yttrande. Ärendet har beretts i samråd med Locum AB och Region Stockholms trafikförvaltning.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Utredningen har även haft i uppdrag att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd. Utredningen lämnar 13 förslag.

1. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera (idag ska man beskriva risker kopplade till ett förändrat klimat)
2. Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker
3. Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper
4. Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen
5. Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg
6. Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan
7. Möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas
8. Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd
9. Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet
10. Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag
11. Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande av och dispens från strandskyddet
12. Ett utökat statligt ansvar för skydd när havet stiger
13. En modell för fastighetsägares medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder

## **Region Stockholms yttrande**

### *Generella synpunkter*

Utredningens förslag berör Region Stockholm i huvudsak i uppdraget som byggherre och fastighets- och anläggningsägare för kollektivtrafik och hälso- och sjukvårdsfastigheter i Stockholms län. Sammantaget förvaltar Region Stockholm genom bolagen SL och Locum ett fastighetsbestånd om cirka 2,6 miljoner kvadratmeter. Det gör Region Stockholm till en av de största fastighetsägarna i Stockholms län. Region Stockholm har även i uppdrag att bygga ut Stockholms tunnelbana med 18 stationer och tre mil nya spår. I uppdraget som regionalt utvecklingsansvarig verkar Region Stockholm för insatser som kan minska länets klimatpåverkan och effekter som kommer av ett förändrat klimat.

Region Stockholm anser att det är positivt att utredningen har genomförts och att många konstruktiva förslag lagts fram trots kort utredningstid. Till exempel tillstyrker Region Stockholm utredningens förslag som stärker fastighetsägares förutsättningar att skydda sin verksamhet.

#### *Nationella riktlinjer skulle minska osäkerheten*

Det har inte ingått i utredningens uppdrag att lämna några förslag kring nationella riktlinjer för val av klimatscenarier och riskbedömning. Men i betänkandets kapitel 6.1.1 bedömer utredningen att det skulle vara värdefullt att etablera sådana nationella riktlinjer. Region Stockholm ställer sig bakom utredningens bedömning och anser att regeringen bör ta fram riktlinjer för val av klimatscenarier och riskbedömning. Dessa ska kunna hjälpa beslutsfattare att prioritera mellan klimatanpassningsåtgärder, där beslutsläget är oklart eller där olika alternativ ska jämföras. Region Stockholm anser att riktlinjer för beslutsfattare och myndigheter är en viktig åtgärd för att åstadkomma effektiva åtgärder. Region Stockholm har identifierat ett antal klimatrisker för kollektivtrafiken, där det bedöms finnas risk för allvarliga konsekvenser för ett betydande antal infrastrukturdelar vid extraordinära klimathändelser (avser samtliga trafikslag på land). Region Stockholm har dock noterat att det än idag finns kommuner i Stockholms län som inte har identifierat klimatrisker för samhällsviktiga verksamheter och saknar en plan för att hantera dem.

#### *Ett kommunalt samordningsansvar*

Utredningen har övervägt ett författningsreglerat kommunalt samordningsansvar för klimatanpassningsåtgärder och landar i att det inte är aktuellt att föreslå ett sådant ansvar. Utredningen menar att det inte är bristande samordning mellan enskilda som gör att klimatanpassningsåtgärder inte genomförs. I stället bör förslag som tydliggör kommunens roll och ansvar prioriteras. Region Stockholm instämmer i att det inte är samordningen som brister, däremot är det *avsaknaden* av samordning överhuvudtaget, som är en viktig delförklaring till varför klimatanpassningsåtgärder inte genomförs. Det gäller särskilt samordning av klimatrisker och åtgärder som är mellankommunala och berör flera olika aktörer i länet.

Utredningen konstaterar i betänkandet att det inte finns något i dagens lagstiftning som hindrar en enskild aktör att samordna klimatanpassningsåtgärder och att det därför inte är prioriterat att föreslå ett sådant ansvar. Region Stockholm anser dock att ett reglerat kommunalt samordningsansvar behövs för att säkerställa att klimatanpassningsåtgärder verkligen genomförs. Det finns också en risk att

ingen aktör känner ansvar för att åtgärder genomförs. Utöver det finns en påtaglig risk att en enskild aktör genomför åtgärder utan att samordna med berörda aktörer i närområdet vilket kan resultera i att viktiga klimatanpassningsåtgärder blir ännu svårare eller i det närmast omöjliga att genomföra.

*Det behövs en samordning av klimatanpassning på regional nivå och mellan olika regionala aktörer*

Utredningen har bland annat haft i uppdrag att "beakta förutsättningarna för mellankommunal samverkan vid planering och genomförande av klimatanpassningsåtgärder som berör flera kommuner" men för inget resonemang kring detta behov eller lämnar några förslag. Region Stockholm ser ett stort behov av samverkan både inom och mellan regioner, vilket också kräver samordning. Det finns många olika aktörer i Stockholms län som vardera bidrar till att klimatanpassa länet men de är inte alltid samordnade. Länsstyrelserna har i uppdrag att samordna och stötta klimatanpassning i länen. I sin regionala handlingsplan för klimatanpassning i Stockholms län skriver Länsstyrelsen i Stockholms län till exempel följande: "för att underlätta och komplettera redan existerande samverkan kring mellankommunala klimatanpassningsåtgärder kommer Länsstyrelsen under planperioden att utveckla sin roll som samordnare eller facilitator". Region Stockholm konstaterar dock att statens budget parallellt med att planen togs fram, har minskat markant inom det aktuella utgiftsområdet och länsstyrelsens roll som facilitator är därmed påtagligt begränsad.

*En modell för fastighetsägares medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder*

Region Stockholm tillstyrker förslaget att kommuner efter särskilt beslut, ska kunna ta ut avgifter från fastighetsägare som gynnas av gemensamma klimatanpassningsåtgärder för att skydda en angelägenhet av allmänt intresse. En rättvis kostnadsfördelning stärker legitimiteten för åtgärderna och främjar samarbete mellan aktörer. Det skapar också långsiktig trygghet för samhällsviktig verksamhet som sjukvård och kollektivtrafiken i Stockholms län utgör som är beroende av en förutsägbarhet. Region Stockholm vill understryka betydelsen av att sådana avgifter fördelas rättvist och står i rimlig proportion till den nytta som respektive verksamhetsutövare faktiskt får av åtgärden. Detta kräver:

- Tydlig avgränsning av vilka fastigheter som omfattas, baserat på konkret riskreduktion, inte enbart geografisk närhet.
- Öppen och spårbar beslutsprocess där grunderna för avgiftssättningen redovisas, samt möjlighet för berörda

fastighetsägare att lämna synpunkter innan beslut fattas.

- Flexibilitet i avgiftsmodellen så att samhällsviktiga verksamheter som saknar alternativt läge inte drabbas oskäligt. I synnerhet de verksamheter som redan bär kostnader för eget klimatskydd samt har svårt att bedöma fastighetens marknadsvärde (till exempel ett sjukhus eller en tunnelbanedepå).

### **Ekonomiska konsekvenser**

Om förslaget till modell för fastighetsägares medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder genomförs, kan det bli aktuellt för Region Stockholm att medfinansiera klimatanpassningsåtgärder. Det är idag svårt att bedöma vad det kan medföra för kostnader.

Emma Lennartsson  
Regiondirektör

Anton Västberg  
Utvecklingsdirektör

### **Beslutsunderlag**

1. Sammanfattning av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

### **Beslutsexpediering**

1. Klimat- och näringslivsdepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2025-09-08